

Advies

Van: Kwaliteitsinstituut beëdigde tolken en vertalers
Aan: Raad voor Rechtsbijstand
Betreft: Inschrijvingsvoorwaarden Rbtv
Datum: 20 februari 2009

Inleiding

De Raad voor Rechtsbijstand (verder: de Raad) heeft het Kwaliteitsinstituut beëdigde tolken en vertalers (verder: het instituut) verzocht hem te adviseren over de nadere invulling van artikel 8, eerste lid, onder b, van het Besluit beëdigde tolken en vertalers (Besluit btv). Daarin staat dat tolken en vertalers anders dan via een diploma van een tolk/vertaalopleiding op minimaal Hbo-niveau kunnen aantonen dat zij over de wettelijke competenties beschikken voor inschrijving in het Register beëdigde tolken en vertalers (Rbtv).

Conform de toelichting bij dit besluit kan de Raad nader beleid hieromtrent vaststellen, op basis van een advies van het instituut.

Ter voorbereiding op deze besluitvorming heeft het instituut de Universiteit van Leiden opdracht gegeven om aan de hand van eindtermen, curricula en inschrijfvoorwaarden van bestaande tolk- en vertaalopleidingen en brancheverenigingen de strekking van de wettelijke competenties en het daaraan gekoppelde niveau te beschrijven en te onderzoeken op welke wijze anderszins zou kunnen worden vastgesteld dat een tolk of vertaler aan die vereisten voldoet. Onderzoeker de heer drs. R. van Deemter heeft tijdens de bijeenkomsten van het Kwaliteitsinstituut d.d. 12 oktober en 4 december 2008 zijn bevindingen toegelicht. Op basis daarvan hebben het Nederlands Genootschap van Tolken en Vertalers (NGTV) en de Alliantie van Tolk- en Vertalersorganisaties (ATVO) een discussienota opgesteld die ter vergadering van 22 januari 2009 is besproken. Het voorliggende advies is daar de weerslag van.

Conclusie

Het instituut erkent dat van een aantal van de wettelijke competenties op basis van zogenaamde claims (in de vorm van bijvoorbeeld diploma's van een taal- of docentenopleiding, getuigschriften, ervaring, docentschap) is vast te stellen dat een tolk of vertaler mogelijk aan de gestelde eisen zou kunnen voldoen. Dat geldt echter niet voor tolk- en vertaalvaardigheid en -attitude.

In andere dan specifieke tolk- en vertaalopleidingen wordt voor zover bekend onvoldoende aandacht besteed aan deze vaardigheden en attitude. Specifieke taaltoetsen voor deze competenties op het beoogde niveau zijn er niet.

Het instituut is van oordeel dat een taaloverstijgende toets tolk- of vertaalvaardigheid niet dezelfde kwaliteitsgaranties kan bieden als een afgeronde tolk/vertaalopleiding op Hbo-niveau.

Werkervaring sec biedt eveneens niet genoeg kwaliteitsgaranties. Slechts indien de werkervaring geconcretiseerd zou kunnen worden in de vorm van een portfolio, zou een inhoudelijke beoordeling een indicatie kunnen geven. De mogelijkheden tolkvaardigheid en -attitude vast te stellen, zijn echter gering. Een beoordeelbaar portfolio zou alleen kunnen bestaan uit videoregistraties. Voor vertalen zijn de mogelijkheden in theorie ruimer. In de praktijk zou dit echter betekenen dat vertalingen door een erkende deskundige aan de hand van een vaste set criteria beoordeeld moeten worden. Dat brengt niet alleen onevenredig hoge kosten met zich mee, maar bovendien is niet onomstotelijk vast te stellen dat de vertalingen daadwerkelijk zijn gemaakt door degene die verzoekt om inschrijving.

Volgens het instituut is daarom alleen echt goed vast te stellen dat een tolk of vertaler beschikt over voldoende tolk- c.q. vertaalvaardigheden en -attitude via een toets in de bron- en doeltaal die aansluit bij de (eind)toetsen van bestaande tolk- en/of vertaalopleidingen op Hbo-niveau. Bij zo'n toets kunnen feitelijk alle competenties worden beoordeeld, met uitzondering van de integriteit.

Advies

Daarom adviseert het instituut de Raad kaders vast te stellen waaraan dergelijke toetsen moeten voldoen en samen met het onderwijsveld en de tolk- en vertalerbranche initiatieven te nemen om in zoveel mogelijk talencombinaties en vertaalrichtingen dergelijke toetsen aan te kunnen bieden.

Het streven moet zijn om zoveel mogelijk algemene toetsen te ontwikkelen waarbij alle wettelijke competenties met uitzondering van de integriteit, worden beoordeeld.

Tolken en vertalers die niet onder de overgangsregeling uit artikel 37 Wbtv vallen en geen tolk/vertaalopleiding op hbo-niveau hebben afgerond, kunnen volgens het instituut in beginsel alleen worden ingeschreven als zij de genoemde toets met goed gevolg hebben afgelegd bij een door de Raad aangewezen deskundige of instelling.

Indien een verzoek tot inschrijving een vaardigheid en/of talencombinatie of vertaalrichting betreft waar geen toetsen worden aangeboden, kan de Raad in uitzonderlijke gevallen de Commissie beëdigde tolken en vertalers verzoeken om advies over inschrijving in het Rbtv. Daarbij valt dan te denken aan een combinatie van een taalgerelateerde opleiding, met uitgebreide en bijzondere ervaring, docentschap, het afnemen van tolk/vertaalexamens, etc. Het instituut benadrukt dat deze hardheidsclausule slechts in uitzonderlijke gevallen toegepast dient te worden. Indien tolken en vertalers wier aanvraag niet aan de Commissie btv wordt voorgelegd, het daarmee niet eens zijn, kunnen zij bezwaar maken tegen de beslissing van de Raad. Dan kan alsnog worden besloten de Commissie btv om advies te vragen.

Datum

20 februari 2009

Mr. A.R. van der Winkel, MPM
Voorzitter

